

nek s ezzel megindul a nemzetgazdaságok egymáshoz való közeledése; szintézis: a kötött világgazdaság. A nemzetközi gazdaságpolitikai irányítás rendszabályainak fokozatos enyhítése, illetőleg megszüntetése viszont lehetővé teszi a szabad világgazdaság rendszerének kialakulását. V. J.

VARGA ISTVÁN: *A fasizmus gazdaságpolitikája*. Közgazdasági Szemle, 1934. LVIII. évf. 77. k. 11–12. sz. 570–594. l.

A fasiszta gazdaságpolitika nem keletkezett a fasiszta világszemléletből, politikai elméletből és szervezeteiből a szükségszerűség hatalmával, hanem azzal csupán koincidál. E megállapítás után a szerző a *Carta del Lavoro* alapján ismerteti a fasizmus gazdaságpolitikájának főbb tételeit: a nemzet érdekei az egyének vagy csoportok érdekei elé helyezendők; a munka minden formája társadalmi kötelességet alkot s ezért az államhatalom védelmében részesül; a magánkezdeményezés a termelés leghasznosabb és legeredményesebb eszköze; a termelés növelése, tökéletesítése és a költségek csökkentése minden eszközzel előmozdítandó; az államnak a gazdasági életbe csak kivételesen szabad beavatkoznia (ha a magánkezdeményezés hiányzik, vagy ki nem elégítő, vagy ha az államnak politikai érdekei forognak kockán); a munkajog szabályozására a kollektív munkabérszerződések hivatottak; a sztrájk és a kizárások minden faja elítélt és tilos. Tehát a fasizmus egyrészt a magánkezdeményezést hirdeti, másrészt emberi és a termelés érdekeivel szembe forduló munkabéret és egyéb munkafeltételeket kíván a termelés területén biztosítani. A valóságban azonban a fasizmus ezeket az elveket csak részben valósította meg, kénytelen volt intervencionisztikus gazdaságpolitikát folytatni. E fejtegetés után a szerző a fasizmus elgondolásának megfelelőire mutat rá (Gide, amerikai nagyvállalkozók, Sorel-féle forradalmi szindikalizmus, Cole céhszociálizmusa,

Othmar Spann, német nemzeti szociálizmus, Quadragesimo Anno, kollektív munkabérszerződések, Whitley-tanácsok, Roosevelt-féle New Deal munkakódexei, stb.), majd sorra veszi a vitás problémákat (állami beavatkozás, terv- és irányított gazdaság, munkabérek hatósági megállapítása), végül leszögezi, hogy a fasizmus „egy viszonylagosan liberális, de erős szociálpolitikai szellemtől áthatott rendszer, amely a gazdasági haladást a közös szempontjai által korlátozott magánkezdeményezéstől és egyéni önzéstől várja”. V. J.

9. Vegyes.

Búvár. Népszerű tudományos folyóirat. Szerkeszti *Lambrecht Kálmán*. Budapest, Franklin-Társulat kiadása. I. évf. 1. szám. 1935. január. 8-r. 72 l.

Pompás kiállításban száz érdekes köppel tarkítva, 72 oldal terjedelemben látott napvilágot ez a népszerűsítő tudományos folyóirat. A természettudományok páratlan fejlődésének eredményeiről akar tudósítani, azokat az igazságokat akarja hozzáférhetővé tenni, amelyeket „laboratóriumok csendjében, műhelyek katódogó hangzavarában, óceánok mélyén, kórtermek magányában, a vegyész és fizikus, a technikus és földrajzi explorátor, a népelet búvára és az életért harcoló klinikus és orvos kutattak, kinyomoztak és megismertek”. Szerkesztőjének, *Lambrecht Kálmán*nak, tudományos egyénisége, de épúgy munkatársainak hosszú sora kezeskedik arról, hogy a magyar folyóiratkultúra régóta nélkülözött, fontos hivatást betöltő lapja született meg a *Búvárban*. K. B.

Educatio Medicorum. Orvosképzés. XXV. évf. 1935 március. Külön füzet. 372 l.

A budapesti Pázmány Péter-Tudományegyetem fennállásának három-

századik évfordulójára a magyar orvosi továbbképzés folyóirata „Educatio Medicorum” címen külön füzetet adott ki. A vaskos kötetet három külföldi tudós munkája vezeti be, az osztrák, német és francia orvosképzés tudományos szervezetét tárgyalva. A magyar orvostudományi oktatást az előadott tárgyakra osztva a budapesti egyetem és a három magyar testvéregyetem orvosi fakultásainak képviselői mutatják be külön-külön tanulmányokban. *K. B.*

Emlékkönyv Berzeviczy Albert úrnak, a M. T. Akadémia elnökének, tiszteletbeli taggá választása harmincadik évfordulója alkalmából. Budapest, 1934. 294 l.

Egész sor kitűnő tanulmányt összefogó kötettel ünneplik Berzeviczy Albertet az Akadémia tagjai tiszteletbeli taggá választásának harmincadik fordulóján. A kötet bevezetéseképpen Herczeg Ferenc Berzeviczynek, mint kultúrpolitikusnak, a pályáját rajzolja meg. Ezt követik közel 300 oldalon nagyértékű történelmi, irodalomtörténeti, nyelvészeti, régészeti, közgazdaságtani és az orvostudomány körébe vágó tanulmányok. E dolgozatok közül párat tárgyak időszerűsége vagy erdélyi vonatkozása miatt már ismertettünk a szerző neve alatt. A kötetet Berzeviczy Albert munkáinak jegyzéke zárja be. *V. J.*

JANCSÓ BÉLA Dr.: *Egészségügyi tanácsadó az erdélyi magyar nép számára.* A Kiáltó Szó Könyvei, 2. sz. Cluj-Kolozsvár, 1934. 66 l.

A szerző feladatát abban látja, hogy „a mindennapi életben leginkább előforduló fertőző és népbetegségek elleni védekezésre s az egészség megőrzésének mindenki által betartható feltételeire felhívja az elhagyott szegény falusi magyar emberek figyelmét”. Éppen ezért a teendőket mindenütt gyakorlatilag és csupán az orvos érkezéséig szabja meg. A

„Bevezetés”-t követően öt fejezetben mondja el ezeket a teendőket: I. Az egészséges életéről, II. A fertőző (ragályos) betegségek, III. A népbetegségek, IV. Az anya és csecsemő, V. Az első segély. A nagy haszonnal forgatható füzetet a falu egészségügyi állapotára vonatkozó kérdőív zárja be. *V. J.*

Dr. KERBOLT LÁSZLÓ: *A beteg falu.* A m. kir. Országos Közegészségügyi Intézet Közleményei. 3. sz. Pécs, 1934. Dunántúl, 130 l.

A magyar falu szociális és közegészségügyi rajza, megdöbbentő kép azokról a primitív viszonyokról, amelyek között a magyar paraszt él, táplálkozik, születik, meghal. Az orvos falumunkájának irányait, céljait és akadályait szemléletesebben nem is lehetne feltárni, mint a magyar átlagfalu szociográfiai adatainak ilyen összeállításában. Bevezető fejezetei a falu kereseti viszonyait, lakástípusait, máig is megszervezetlen szociális biztosításának problémáit és karitatív intézményeit mutatja be, majd a magyar parasztság egészségügyi kérdései jönnek sorra: a táplálkozás és az ivóvíz kérdése, a járvány és fertőtlenítés problémái, a falusi lakosság orvosi ellátása, iskolaegészségügye és egészségügyi ismeretei, a bábaképzés és az egészségvédelem. A szerző kiválóan ismeri a falu higiénijának rettentő elhanyagoltságát s valóban tiszteletreméltó a heroizmus, amellyel e viszonyok között mint orvos a maga emberfeletti hivatását felfogja. *S. I.*

Dr. KONTRA LÁSZLÓ és Dr. BIELIK TIBOR: *A falu egészségvédelme.* A m. kir. Országos Közegészségügyi Intézet Közleményei. 5. sz. Pécs, 1934. Dunántúl, 112 l.

A falusi egészségvédelmi munka vezérfonala. A gödöllői és mezőkövesdi egészségügyi mintajárások évtizedes tapasztalatait szűri le s

arra a kérdésre keres feleletet, milyen munkamódotus a legmegfelelőbb, leggazdaságosabb a magyar falu mai viszonyai között a parasztság higiénikus viszonyainak emelésére. Első részében az egészségvédelmi munka szerveit és módszereit ismerteti, a családi és szociálhigiéniai tenivalók kinyomozásának módszereit adja, majd gyakorlati tanácsokkal szolgál az anya- és csecsemővédelem, iskolaegészségügyi munka, a tuberkulózissal, ideg- és nemibetegségekkel, valamint a fertőző betegségekkel kapcsolatos küzdelem megvívására. Befejezésül a falusi tanító- és egészségügyi propagandamunka feladatait jellemzi. Gyakorlati irányú, kiváló szakmunka. S. I.

LIGETI LAJOS: *Sárga istenek, sárga emberek*. Egy év Belső-Mongólia lámakolostoraiban. Budapest, (1934.), 497 l. 65 fényképmelléklettel, egy térképpel. Egyetemi Nyomda.

E könyv a szerző Belső-Mongóliában és Észak-Mandszuriában 1928-tól 1931-ig tett útjáról számol be a művelt közönségnek. Érdekes, hasznos olvasmány. A buddhizmus egyik ágának, a ma legnagyobb szerepet vívó lámáizmusnak a világát írja le. Célja azonban az, hogy a lámáista réteg alól kiássa a régi pogány mongol kultúrát. A könyv nem szakmunka, de azért mégis megérezik rajta, hogy nem a felületes szemlélő, hanem a tudós alapossága látta és jegyezte fel azt, amit a sárga istenek, sárga emberek világáról elmond. A tudományos kérdések kifejtését l. *L. Ligeti: Rapport préliminaire d'un voyage d'exploration fait en Mongolie chinoise 1928—1931*. Bp. 1933. Publié par la Société Kőrösi-Csoma. 8-r. 64. l., 12 táblával és egy térképpel. V. J.

SZABÓ ZOLTÁN: *A magyar ifjúság mozgalmái*. Válasz. 1935. március, 196—207 és április 279—285. l.

A még kissé kiforrotlan folyóirat gazdag adatanyagot nyújtó beszámolója a magyar ifjúsági mozgalmakról. A magyar fiatalok portréját részben Kós Károly, Szekfű Gyula és Zilahy Lajos nyomán, részben saját nyilatkozataik alapján rajzolja meg. E portré most átalakulóban van, a tegnapi álláshalmozás elleni, zsidóság elleni, kisantant elleni állásfoglalások helyet kezdenek adni az ifjúságprobléma mélyebb megvilágítású látásának, a zsidó kérdéssel való tudományos foglalkozásnak, a szláv és román nyelvek tanulásának. Szabó Dezső és Szekfű Gyula nyomán erős falumunka indul meg, amelyben a Szegedi Fiatalok és a Fialat Magyarország Mozgalom néprajzi és szociográfiai munkája vezet. A székely, felvidéki és délvidéki hallgatók révén egy toleráns kisebbségi politika körvonalai vannak kibontakozóban, míg vallási téren a Korunk Szava és az Új Élet misztikus-szociális-európai irányba tereli a fiatal katolikusok gondolkodását, amellyel nem szemben áll, hanem párhuzamosan halad a protestáns Magyar Út munkája. S. I.

VÁRADY ALADÁR—BEREY GÉZA: *Erdélyi Monográfia*, Satu-Mare, 1934. 308 l.

Két fiatal újságíró vállalkozásában jelent meg ez a lexikális mű, melyet szerzői monográfiának neveznek. Erdély, a Partium és Bánság magyar közéletének, értelmiségi rétegének, ipari és kereskedelmi világának a neveit, a szereplők életrajzi adatait gyűjtötték itt egybe és közlik leg többjének az arcképét is. Románok nevei is előfordulnak köztük, de csak ötletszerűen. A kötet könnyen kezelhetőségét gátolja az a szerkesztésbeli fölületesség, hogy az egyes betűkön belül nem tartják meg a kívánt sortrendet. Ennek ellenére kiterjedt anyaggyűjtésénél, hatszáz hasábra fölgyűjtött adathalmazánál fogva erdélyi viszonyaink között ez a névlexikon egyedülálló és figyelemreméltó. K. B.